

>>De grote modeshows zijn weer volop bezig!
Daarom een blik op de mode van vroeger.

Iedereen een maatpak

Tegenwoordig breidt een machine in 90 minuten een complete kabeltrui. Maar vroeger werden kleren op maat gemaakt, door de kleermaker en zijn knechts.

De kleermaker was aan de negentiende eeuw een eenmansbedrijf, met een paar stagiairs: de leerlingen, en hooguit twee knechts. Maar in steden als Amsterdam begon dat vanaf 1800 te veranderen.

De meester-kleermaker hield voortaan in een grote werkplaats toezicht op tientallen knechts en leerlingen. Die specialiseerden zich allemaal in één kledingstuk. Zo waren er broekenmakers en vestenmakers, maar ook 'grootwerkers', die de grote kledingstukken als overjassen maakten, en 'zwartwerkers', die alleen zwarte gelegenheidskleding naaiden.

Alle kleren werden op maat gemaakt. Geen enkel kledingstuk was dus pre-

cies hetzelfde. En tot ongeveer 1850, toen de eerste naaimachines in gebruik kwamen, naaiden kleermakers en hun knechts

De knechts zaten in kleermakerszit op grote tafels

alles met de hand. Daarbij zaten ze op grote tafels, met de benen gekruist: in de kleermakerszit.

In het dorp ging het er minder georganiseerd aan toe dan in de stad. Daar bleef de kleermaker nog lang een kleine ondernemer. Hij ging vaak met de knechts de boer op, om bij boerderijen in de buurt de kleding van het hele

boerenhuishouden te repareren.

Hoewel heel Nederland aan het begin van de negentiende eeuw dus maatkleding droeg, betekende dat zeker niet dat kleren in die tijd als gegoten zaten. De meeste kleermakers besteedden weinig aandacht aan de snit of afwerking. Dat kostte veel te veel tijd. Zelfs rijke mensen liepen daarom vaak rond in lelijk afgewerkte, slecht passende kleding.

Dat begon te veranderen met de opkomst van confectiekleding, rond 1850. Voortaan werd uit één goed patroon honderden keren dezelfde kledingstuk gemaakt. En omdat kleermakers minder tijd kwijt waren met maat nemen, was er meer aandacht voor de afwerking.

Lees meer in A.G. van der Steur, De opleiding tot kleermaker in de loop der eeuwen (Den Haag 1983). Daar komt ook bovenstaande gravure uit - van Wilhelm Claudius, 1879. Let op de knecht in kleermakerszit!

1630 Lekker dik

Nederlandse dames van stand droegen in deze tijd talloze rokken over elkaar. Ze wilden er graag zo massief mogelijk uitzien, dus hoe meer lagen hoe beter.

Op de heupen werden zelfs dikke rollen stof gebonden: die heetten het 'wijvenspeck'. Modekleuren waren zwart en bruin en de wijde molensteenkraag was nog niet uit het straatbeeld verdwenen.

1740 Slanke taille

In de achttiende eeuw kwam het ultra-vrouwelijke figuur in de mode. De taille werd smaller, de rokken steeds wijder. Sommige rokken waren wel 3,5 meter in omtrek. Dan moest de dame zijwaarts door de deur.

En: hoe bleker de huid, hoe beter. Sommige dames tekenen zelfs blauwe adertjes op hun slapen om een doorschijnende huid te suggereren.

1820 Grieks gewaad

Na de Franse Revolutie was het afgelopen met de oude mode en vanaf 1795 droegen Franse dames jurken 'à la grecque'. Dat waren doorschijnende gedrapeerde gewaden, meestal zonder mouwen. Voor de gezondheid was al dat dunne gaas niet bevorderlijk: griep of longontsteking heette in Frankrijk dan ook een 'maladie de mousseline'.

1920 Jongensachtig

Honderd jaar later was het toverwoord 'la garçonne', of het jongensmeisje. Er kwamen zelfs damessmokings en bors-tenafplatters op de markt. Wie modieus was droeg bovendien haar haren kort.

De taille zakte tot op de heupen, maar tegelijkertijd steeg de rokzoom tot net over de knie: sensatie! 'Sjanskousen' heetten deze modieuze vrouwen in Nederland. Veel mannen konden de verleiding niet weerstaan en werden 'kuitenprikker...'

